

Nora van Oostrom-Streep

Alle hens aan dek

In 1904 werd in het Witte Huis een verdrag ondertekend tussen de Verenigde Staten (VS) en de kersverse onafhankelijke staat Panama. In dit verdrag werd zo'n 1.400 vierkante kilometer Panamees grondgebied voor eeuwig overgedragen aan de VS, zijnde een strook van zo'n 8 kilometer aan weerszijden van het (toen nog in aanleg zijnde) Panamakanaal. Met een investering van grofweg 375 miljoen dollar werd door de VS de aanleg van het kanaal afgerond. Wie weet, is toen de basis gelegd voor Panama als interessant investeringsland, wie zal het zeggen? Hoe dan ook, wie niet heeft meegekregen dat Panama heden ten dage fungeert als spil in een enorm investeringsschandaal heeft de afgelopen weken waarschijnlijk op een uithoek van de San Blas-eilanden doorgebracht.

HOOR EN WEDERHOOR

Messi, de ABN AMRO Bank en zelfs de slager om de hoek werden aangetroffen in de miljoenen documenten die buit waren gemaakt bij advocatenkantoor Mossack Fonseca. Voor het notariaat was het op woensdag 6 april bijtjesdag met op de voorpagina van het *Het Financieele Dagblad* pontificaal een notaris-kantoor dat zich begeven zou hebben in een web van schimmige constructies en dubieuze trustkantoren. Nog los van de observatie dat je in Nederland als terreurverdachte met initialen en 'balkje over de ogen' in de kranten verschijnt, maar in dit geval met naam en rugnummer wordt genoemd, vindt momenteel een onvervalste *trial by media* plaats.

Let wel: als er handelingen plaatsvinden die het daglicht niet kunnen verdragen moet de onderste steen boven komen, maar dan op basis van alle gegevens en hoor en wederhoor. Optreden als rechter zonder dat aan bovenstaande waarborgen is voldaan, past niet in onze rechtsstaat en bij het becommentariëren van deze zaak past dus terughoudendheid.

MAATSCHAPPELIJKE TENDENS

Dit neemt niet weg dat de grote aandacht voor deze zaak past in een maatschappelijke tendens: moeten we alles wat wettelijk *kan*, ook *willen*? Een vraag die overigens helemaal

Moeten we alles wat wettelijk kan, ook willen?

niet voorbehouden is aan het bedenken van routes met trustkantoren via Cyprus of de Channel Islands of het oprichten van brievenbusfirma's. De vraag naar waar de grenzen liggen van wat *kan* en wat *moet*, ziet ook op het op fiscale gronden adviseren van een geregistreerd partnerschap aan de oude tante en haar neef. Op de AB-BA-overdrachten. Op de schenkingen op papier teneinde de hoogte van de AWBZ-bijdrage te verminderen. Op het meewerken aan wanprestatie (ondanks het Novitaris-arrest). En ga zo maar door.

ETHISCHE COMPONENT

Kort gezegd komt het erop neer dat we door de Panama Papers (ongeacht de uitkomst in de individuele zaken) meer dan ooit genoodzaakt zijn na te denken over de kaders van ons handelen. Wat mag wel, wat mag niet en waarom? Er zullen er velen onder u zijn die het belachelijk zullen vinden dat bijvoorbeeld de schenkingen op papier in het rijtje hierboven staan, maar goed beschouwd zit ook hier een duidelijke ethische component. Het mag, maar moet je het ook willen en doen? Let wel: ik matig me in geen van deze vragen *a priori* een mening aan, maar vind het wel heel belangrijk dat we erover nadenken.

GOEDKOOPSTE ROUTE

Ook de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie is bezig met de vraag in hoeverre bepaalde zaken integer zijn en welk handvat zij u kan bieden om uw dilemma's te lijf te gaan. Een mooie exponent hiervan is de DilemmaApp (geen tikfout) waarmee u uw eigen kader kunt toetsen en die binnenkort zal worden geïntroduceerd. Een andere invalshoek zou kunnen zijn het nadrukkelijk bespreken binnen uw eigen kantoor van wat wel toelaatbaar is en wat niet en vooral, wat uw overwegingen hierbij zijn. Of om dit te doen in een groter (interview)verband. Het argument 'dat we iets al jaren zo doen' mag, meen ik, hier geen rol in spelen en ook het argument 'dat anders de buurman het wel doet' lijkt me hier niet bepaald doorslaggevend. Alle hens aan dek dus, en daarbij niet zoeken naar de gemakkelijke weg, in de scheepvaart 'flag of convenience' genoemd. Want weet u wat in de scheepvaart de goedkoopste route is? Juist: onder Panamese vlag varen. ■